

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. IV. cap. 9. & seqq. An Deo possit satisfieri?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

illas non tam ad culpam, quàm ad pœnam temporalem expiandam referri consuevisse, ex illis perspicuum est Conciliis, quæ in articulo Mortis jubent pœnitentibus communionem dari, etiam si nulla aut non plena præcesserit Satisfactio, sed tamen admoneri, ut si fortè supervixerint, integrè pœnitentiam sibi injunctam expleant. Non dicam, quæ Bellarm. hic de antiquorum Satisfactionibus habet, ut antè in similibus non semel fuit observatum, ad publicam, non privatam pertinere Pœnitentiam, adeoque nihil omninò facere ad præsens Institutum, quod nemo non attentè hæc considerans videt; illud tantum noto, ubi Synodus Tridentina ante hoc Seculum, in recensione partium Pœnitentiæ, nominatim Absolutioni postposuit Satisfactionem, de hujus definitionis sensu apud Interpret. Concilii non unam fuisse Sententiam, *Launojo* Sorbonista teste, qui de Controversiâ hæc inter fratres Cadmæos peculiari egit tractatu, stans, quod mirum & aliàs insolitum, juxta literam & ordinem ibi præscriptum à partibus *Bellarmini*, & consuetudinem hodiè apud Romanos communiter receptam, præstandæ nimirum post susceptam Absolutionem Satisfactionis contra quosvis alios, plus quàm quadraginta Scriptorum ex illo tempore celeberrimum auctoritate nixus, acriter defendens. Titulus libri est, *de Mente Concilii Trid. circa Satisfactionem* (vel potius ordinem Satisfactionis,) in *Sacram. Pœnitentiæ*, qui antè paucos annos cum pluribus aliis ejusdem generis iteratò prodit, non indignus, qui cum cæteris ad cognoscendam Doctorem Ecclesiæ Romanensis in rebus Fidei harmoniam quàm diligentissimè evolatur. In specie, quæ de operibus satisfactoriis pro reatu pœnæ temporalis expiando habet in capite sexto Bellarminus, nominatim, quod Augustinus Eleemosynarum largitionem vocat *Sacrificium*, & abstinentiæ à Vino vel carnibus ali-quod *meritum* adscribere videtur, infrà in tractatione *de Bonis operibus in particulari* expenditur, quemadmodum suo etiam loco vocabitur ad Examen, quod capite octavo per *Denarium*, qui à Patrefamiliâs in notâ Christi parabolâ operariis pro mercede fuit promissus, Patres communi consensu, & inter eos Augustinum quoq;, Vitam intellexisse æternam scripsit, ut potè quæ hic propriè nullum habere possunt aut debent locum.

Sess. 6.
cap. 14.v. cap. 8.
n. 31. p.
74. & 75.

Matth. 20

CAPVT NONVM, & seqq.

De Quæstione,

An DEO satisfieri possit pro Pœnâ temporali?

POST aliorum plerorumq; Ecclesiæ Patrum testimonia, quibus adfirmativam defendere laboravit Bellarminus, quatuor ex Augustino etiam laudavit, ut Eius auctoritate idem obtineat: Primum hoc est: *In melius Vita est mutanda, & per Eleemos. Deus est propitiandus, non ad hoc emendus, ut ea semper impune liceat committere. Nemini enim dedit laxamentum peccandi quamvis facta jam miserando deleat peccata, si non Satisfactio congrua negligatur.* Et cap. sequenti: *De quotidianis autem brevibus levibusq; peccatis, sine quibus hæc vita non ducitur, quotidiana fidelium oratio satisfacit.* Secundum: *Nihil aliud facit, quem veraciter pœnitet, nisi ut id, quod mali fecit, impunitum esse non sinat; eo quippè modo sibi non parcenti ille parcat, cujus alium justumq; Judicium nullus contemtor evadit.* Tertium: *Veniat peccator ad Antisites, per quos in Ecclesiâ ministrantur claves, & tanquam bonus jam incipiens esse filius, maternorum membrorum ordine custodito, à Præpositis Sacramentorum accipiat suæ Satisfactionis modum, ut in obserendo cordis contribulati Sacrificio devotus & simplex id tamen agat, quod non solum illi profit ad suscipiendam Salutem, sed etiam cæteris ad exemplum.* Et infra capite post decimum quinto: *Non sufficit mores in melius commutare & à malis recedere factis, nisi etiam de his, quæ facta sunt, satisfiat DEO, &c.* Quartum deniq;: *Implora Misericordiâ, sed attende justitiâ. Miseric. est, ut ignoscat peccato; justitia est, ut puniat peccatum. Quid ergo? queris Misericordiâ? peccatum remanebit impunitum? Respondeat David, respondeant lapsi; respondeant cum David, ut Misericordiâ mereantur sicut David, & dicant: Non, Domine, non erit impunitum meum peccatum. Sed ideo nobis, ut in punias; quia ego meum punio peccatum.* Bellarm. loco Gloffiæ de suo addit: *Hic certè locus aperte convincit, nostram Satisfactionem non requiri solum ad exemplum vel Disciplinam Politicam, sed ut injuria DEO facta compensetur, & Divina satisfiat justitia.* Et quia, quæ Lutherus, Melanthon, Chemnitius, alii in genere de his Augustini & aliorum Ecclesiæ Doctorem testimoniis observarunt, invalida esse censet Bellarminus, ideo ut ad eorum speciale deveniatur examen, opus est, ubi fuerit præmissum ejus ad objecta à *Calvino* præpmissis ex Augustino contra Satisfactionis debitum aut meritum testimonia responsum. Et quidem dum exindè, undè Bellarminus primum desumpsit testimonium, Calvinus ostendit, non DEO, sed Ecclesiæ satisfieri; regressit Bellarminus,

in Enchir.
cap. 70.Epist. 54.
ad Maced.Homil.
50. ex lib.
50. Homil.
c. 11.in Pl. 50.
vel 51.

in Enchir.
cap. 65.

dicere quidem eo in loco Augustinum, oportere penitentes Ecclesie satisfacere, sed non addere illam negationem, non DEO. Addit, idem non uno in loco Augustinum disertis scribere verbis, ipsi etiam DEO esse satisfaciendum, in eodem videlicet Enchiridio, dum verbis sub initium citatis ait: Per Eleemolynas de peccatis præteritis est propitiandus Deus, &c. Et iterum: De quotidianis levibusq; peccatis quotidiana oratio fidelium satisfacit. Ubi, inquit Bellarminus, licet non exprimat, cui, sine dubio tamen intelligitur DEO. Nec enim pro quotidianis ac levibus peccatis jubemur publicè orationem Dominicam quotidie recitare, sed satis est, si privatim in cubiculo, ubi solus exaudiat Deus, recitetur. Idem in citato ex Homiliis loco: Non sufficit mores in melius commutare, nisi etiam de his, quæ facta sunt, satisfiat Deo. Quid clarius? subjungit Bellarminus. Idem in Psalmum supra quog, citatum requirit Satisfactionem, ut peccatum non maneat impunitum, ut eo modo non solum Misericordia DEI in remissione resplendat, sed etiam Veritas & Justitia locum habeant. Quæ de cooperatione Fidei in remissione peccatorum impetranda, item de cooperatione hominis in Justificatione & æternâ Salute adquirenda incidenter ex Augustino interserit Bellarminus, infra quoque suum habebunt locum; sicut, quæ itidem ex oblata occasione ad laudatum supra ex Augustini in Psalmum quinquagesimum Enarratione testimonium notat Bellarminus, apud Augustinum tegere peccata non esse, nullo punire modo, sed, non punire in æternum, vel, non punire temporaliter etiam, si semetipsum puniat peccator; quantum valeant, ex iis constat, quæ paulò antè ad idem testimonium ex mente Doctoris augusti fuerunt observata. Nunc duo tantùm super adhuc sunt testimonia, quæ Calvinum ex Augustino contra Satisfactiones commendare scribit Bellarminus, ad ea etiam respondere conatus, quorum prius esse dicit ex libro de Dogmatibus Ecclesiasticis, qui Gennadio alias adferbitur, ubi Satisfactio hunc in modum describitur: Penitentia Satisfactio est, causas peccatorum excindere, nec eorum suggestionibus aditum indulgere. De posteriori monet, nescire se, ex quo sit libro desumptum, quia nec Calvinus certum assignavit locum, verba tamen ejus sequentia exhibet: Christi caro verum est, & unicum pro peccatis sacrificium, non modò iis, quæ uni-versa delentur in Baptismate, sed quæ postea subrepunt ex infirmitate, propter quæ uni-versa quotidie clamat Ecclesia, remitte nobis debita nostra, & remittuntur per singulare illud Sacrificium. Ad prius respondet Bellarm. illud definire Satisfactionem veram ab effectu; illa enim est, inquit, vera seriatimque Satisfactio, ex quâ sequitur, ut radices peccatorum evellantur, & boni habitus Virtutum acquirantur, ex quibus fiet, ut non facile deinceps malis suggestionibus patefiat aditus. Nam alioqui eodem libro, capite proximo antecedente Author disertis verbis Satisfactionem docet, scribens: Quamvis peccato quis mordeatur, peccandi non habeat de cætero voluntatem, & communicaturus satisfaciat lacrymis & orationibus. Et paulò post: Quem crimina mortalia post Baptismum commissa premunt, hortor prius publicè satisfacere Penitentia, & ita Sacerdotis iudicio reconciliatum communi (iterum) sociari, si non vult ad iudicium & condemnationem sui percipere Eucharistiam. Sed & secreta Satisfactione solvi mortalia crimina non negamus, verum mutato prius habitu Seculari, & confesso Religionis studio, per vitæ correctionem, & jugi, imò perpetuo luctu, miserante DEO, ita duntaxat, ut contraria pro his, quæ penitet, agat. Alterum, ita porrò Bellarminus, vel posterioris Testimonium nullà indiget expositione; fatemur enim, omnia remitti peccata per Sacrificium Crucis. Nam ex eo vim habent Baptismus & cætera, quibus justificantur homines, Sacramenta, & ex eodem Gratia spiritum haurimus, sine quo pro reatu pænæ temporalis satisfacere non possemus. Porrò, Augustinum ob Crucis Sacrificium non existimasse satisfactiones exclusas, perspicuum est ex testimoniis, quæ nono capite protulimus. Omnia hæc Bellarminus pro Satisfactione, Deo præstandis ex August. & ut videri voluit, ad Augustini mentem explicandam & defendendam, quibus ante, quàm ex debito fiat satis, in genere notari debet confessio Bellarmini, primo libri hujus capituli inserta, hic omninò attendenda: Si veteres Ecclesie Patres interdum actionibus humanis tribuere videntur, ut Deum ex inimico reddant amicum, atq; adeo pro expianda satisfaciunt culpâ (& consequenter etiam pænâ, de quâ hic præprimis agitur,) interpretandi sunt de Satisfactione ex congruo, non ex condigno; quam nec illud Evangelici concedant, neque ex Augustino, cujus Sententia hic defenditur, possit ritè probari, quod jam venit ostendendum. Et ad primum quidem ex Enchiridio testimonium, præter Eleemosynarum mentionem, de quarum effectu, ut dixi, suo infra loco agetur, quod de propitiando ibi legitur deo, notari debet, antiquum Juris Canonici Glossatorem ad hæc verba à Gratiano citata observasse in margine, propitiandum, id est, placandum. At placare deum, non idem esse, quod satisfacere DEO, quavis de propria verborum significatione ritè informatus intelligit. Et si enim Augustinus verbis

c. Sanè,
dist. 3. de
Pœnit.

verbis sequentibus etiam Satisfactionis mentionem facit, tanquam rei ad impetrandam remissionem necessariæ; ipsa tamen verborum series ostendit, agere Sanctum Patrem hic etiam, uti aliàs pluries, de satisfactione Ecclesiasticâ tum temporis usitatâ, de quâ in antecedentibus juxta *Calvini* observationem scripsit Doctor Augustus, verbis omninò huc adponendis: *Neque de ipsis criminibus, quamlibet magnis, in Sanctâ Ecclesiâ remittendis, Dei desperanda est Misericordia, pœnitentiam agentibus, secundum modum sui cuiusque peccati. In actione autem Pœnitentiæ, ubi ale crimen est commissum, ut is, qui commisit, à Christi etiam corpore separetur, non tam consideranda est mensura temporis, quam doloris. Verum quia plerumque dolor alterius cordis occultus est alteri, neque in aliorum notitiâ per verba vel alia quæcunque signa procedit; rectè constituuntur ab iis, qui præsent Ecclesiæ, temporâ Pœnitentiæ, ut fiat etiam satis Ecclesiæ, in quâ remittuntur peccata.* Et ne Augustinus de aliâ in sequentibus agere videatur Satisfactione vel Pœnitentiâ, ex eo patet, dum loquitur de illis criminibus infandis, quæ illo tempore non nisi per publicam expiata fuerunt Satisfactionem & Pœnitentiâ, cui obposuit Pœnitentiâ, quæ vocari potest domestica, scribens: *De quotidianis autem brevibus levibusque peccatis, sine quibus hæc Vita non ducitur, quotidiana fidelium Oratio satisfacit.* Qualem hic intelligat Satisfactionem Doctor Augustus, in proximè sequentibus indicat: *Delet omninò hæc Oratio minima & quotidiana peccata, delet & illa, à quibus vita fidelium sceleratè etiam gesta, sed pœnitendo in melius mutata discedit.* Multùm hic quoque deletionem peccatorum à Satisfactione propriè sic dictâ distare, nemo Grammaticæ vel potius Etymologiæ & Lexicæ peritus ignorat. Quid verò hoc ad eam pro peccatis, vel pœnis eorum expiandis Satisfactionem, quam hodiè contra morem antiquum, & hinc Augustini etiam Seculo usitatum, post absolutionem & impetratam peccatorum remissionem, à Sacerdotibus tanquam Ecclesiasticis Judicibus imponi, paulo ante ex ipso audivimus Bellarmino? Nihil omninò. Secundum quoque testimonium de publicâ in Ecclesiâ conspectu agit Satisfactione & Pœnitentiâ, ut suprâ est ostensum, & ipsa iterum docent verba, hic in gratiam Lectoris repetenda: *Quosdam, quorum crimina sunt manifesta, ab Altaris societate removemus, ut pœnitendo seque ipsos puniendo placare possint, quem peccando contemserant. Nam nihil aliud facit, quem veraciter pœnitet &c.* Loquitur de peccatis publicè ante Absolutionem & remissionem peccatorum expiandis, non de Satisfactione post impetratam Absolutionem privatam ad nutum Sacerdotis tanquam Judicis præstandâ, utpote Augustini Seculo juxta ipsius Bellarmini confessionem incognitâ, ad quam ab illâ non valere consequentiam, utriusque differentia ostendit. Idem de tertio dici debet testimonio, ex ultimâ inter *quingenta Homilias* desumpto, quæ Homilia Tomo etiam nono sub lemmate tractatûs de *Pœnitentiâ Medicinâ* exhibetur, & cujus maximam partem *Rhenanus* suæ de Tertulliani Dogmatibus admonitioni inseruit. Tres in eâ exhibet Augustinus, vel quicumque est ejus Author, pœnitentiæ actiones, vel potius diversos gradus, tum in Ecclesiâ usitatas & diligenter attendentibus notas. *Vna est, inquit, quæ novum parturit hominem, pœnitentiâ intelligens baptismalem eorum, qui adulti tum ad Fidem conversi baptizabantur. Altera verò vel secunda, cujus actio per totam vitam istam, quâ in carne mortali degimus, perpetuâ supplicationis humilitate est subeunda.* Neutra harum pertinet ad Pœnitentiâ, de quâ in præsentibus agimus contra Bellarminum. Sed & neque tertia, quam prolixioribus verbis ita describit: *Tertia est, quæ pro illis subeunda est peccatis, quæ legis continet Decalogus, & de quibus ait Apostolus, qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt.* In hæc, scribit, *Pœnitentiâ majorem quisque in se debet exercere severitatem, ut à se ipso judicatus non judicetur à Deo. Ascendat itaque homo adversus se tribunal mentis suæ, sit timet illud, quod oportet nos exhiberi ante tribunal Christi. Constituat se ante faciem suam, ne hoc ei posthac fiat. Atque ita constituto in corde judicio adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnis ex timor.* Postremò ab ipsa mente talis Sententiâ proferatur, ut se indignum homo judicet participatione corporis & Sanguinis Domini, ut, qui separari à Regno Cælorum timet per ultimam Summi Iudicis Sententiâ, per Ecclesiasticam à Sacramento cælestis Panis interim separetur Disciplinam. Versetur ante oculos futuri iudicii, ut, cum alii accedunt ad altare Dei, quo ipse non accedit, cogitet quàm sit illa contremiscenda pœna, quæ æternam aliis percipientibus Vitam, alii in Mortem præcipitentur æternam. Nihil in his de Satisfactione privatâ post Absolutionem à Sacerdote impositâ legitur, sed omnia de publicâ ante Absolutionem pœnitentiâ, quæ aliàs Canonica, ob canones de eâ præscriptos, communiter autem Ecclesiastica dicitur, quia in publico Ecclesiæ cœtu eam præstare oportebat, veniunt intelligenda, id quod verba à Bellarmino etiam laudata evincunt, quibus immediatè sequentia hæc adnectuntur:

Cæteris ad exemplum, ut si peccatum ejus non solum in gravi ejus malo, sed etiam in scandalo est aliorum, atque hoc expedire utilitati Ecclesiæ videtur Antistiti, in notitia multorum, vel potius etiam plebis agere Pœnitentiam non recuset, non resistat, non lethali & mortifera plaga per pudorem addat tumorem. Quæ contra Arnaldum Sorbonistam hoc præsentis testimonio ad certum quoddam in Africa usitatum Pœnitentiæ genus demonstrandum & ostendendum, omnium olim criminum publicam fuisse Pœnitentiam, impertinenter utentem vel potius abutentem notavit Dallæus, suo legi possunt loco, ad Bellarmini Scopum de Cœfess. L. IV. c. 22. p. 452. non idonea; qui dum in aliis ex eadem Homilia verbis Satisfactionem Deo debitam observavit, non malè fecisset, si ex antecedentibus pariter & consequentibus didicisset, aliosque ex officio docuisset, qualis ibi propriè intelligeretur Satisfactio. Nimirum Davidis exemplum ad imitationem legitur commendatum: *Davidem intueri regem, jam utique & Ipse illius temporis per ceperat sacramenta, jam circumcisus erat utique, quod Patres nostri habebant pro Baptismo; jam unctus etiam erat unctioe venerabili, qua regale Sacerdotium Ecclesiæ præfigurabatur. Repentè autem factus est & adulterii & homicidii reus, non frustra tamen de tam immani & abrupto sceleris profundo penitens clamavit ad Dominum, dicens, Averte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele. Quo tandem merito? Nisi qui a idem dicit, Iniquitatem meam cognosco, & peccatum meum ante me est semper. Quid autem obtulit Domino, undè illum sibi propitiaret? Quoniam si voluisses Sacrificium, dedissem utique; Holocaustis (autem) non delectaberis. Sacrificium Deo Spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non spernit. Non solum ergò devote obtulit, sed etiam ista dicendo, quid offerri oporteret, ostendit. Non enim sufficit, mores in melius commutare, & à malis recedere factis, nisi etiam de his, quæ facta sunt satisfiat Deo. Quomodo: Explicatur id per ea, quæ Gratianus quoque adposuit antecedentibus: Per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis Sacrificium, coeperatque Eleemosynis & Ieiuniis, quod postremum tamen à Gratiano additum, neque apud Augustinum, neque apud Bedam, neque apud Lombardum, quorum uterque hæc usus est Sententiâ, legi, Gregorianus etiam Notator observavit. De cætero, ipse verborum tenor ostendit, agere hujus Sermonis vel Libri Authorem verbis hæc de ipso ordine in Pœnitentiâ ad exemplum Davidis observando, ut nimirum mutationi Vitæ in melius præmittatur serius de antea actis dolor & contritio cordis, Glossatore antiquo hic etiam notante: Non sufficit, quo ad famam exteriorè; sufficit enim quoad Deum, dum modo non contemnatur. Quo ipse ostendit, & hæc Augustini verba de publica intelligi debere Pœnitentiâ & Satisfactione, quod satis iterum esse potest contra Bellarminum. De quarto, quod adhuc restat, testimonio ad secundum hujus Libri caput est actum, ex quo manifestum est, illud omninò ad præsens Institutum non pertinere, neque Glossam Bellarmini quidquam ad rem facere. Quid enim? An quia David ex mente Augustini, vel Augustinus ex mente Davidis dixit, peccatum non relicturum se impunitum, ne Deus puniat; exinde sequitur, Davidem satis pro peccato vel ejus pœna temporali fecisse Deo, vel Deum idè non punivisse, quia ipse David suum in se peccatum puniendo Divinæ satisfecit Justitiæ? Verùm ipse Bellarminus suam hanc refellit glossam, in antecedentibus exemplum Davidis à Deo post impetratam remissionem peccatorum puniti exhibens, ubi docere voluit, sæpè remissa culpa manere debitum pœnæ luendæ. Certè, ad hominem disputo, si David suum in se peccatum puniens Divinæ satisfecit Justitiæ pro expiatione etiam temporalis pœnæ; cur nihilo tamen minus post remissionem culpæ, post expiationem pœnæ Deus eum punivit, quem aliàs tanto opere dilexit, & qui in pietatis sinceræ studio paucos habuit imitatores? Ad duo testimonia, quibus Calvinum contra Satisfactionis meritulum esse scribit Bellarminus, iisque respondere conatur, paucis notandum, prius, quidquid excipiat Bellarminus, & quidem in verbis, quæ contra semetipsum suppeditavit, agere de publica iterum Pœnitentiâ, qua peccati mortalis reus post eam Sacerdotis judicio reconciliatus Communioni sociatur, & in Ecclesiæ gremium iteratò recipitur. Et quamvis in proximè sequentibus verbis secretè mentionem faciat Satisfactionis, non tamen exprimit, intelligi illam debere de Satisfactione imposta à Sacerdote tanquam Judice: nec etiam potest de ea intelligi, utpotè, quod ex antecedente trium Pœnitentiæ actionum vel graduum recensione constat, Augustini tempore omninò incognita, adeòque huc planè non trahenda. De Posteriori non adeò debuit esse sollicitus, ex quo fit delatum libro, utut Calvinus certum non adscripsit locum; cum ex superioribus, ubi de Sacrificio Missæ propitiatorio vel potius contra illud ex Augustino fuit actum, constare possit, plura huic similia in Augustino legi, undè nec Bellarminus illud omninò, tan-*

tanquam à Bellarmini mente alieni quid continens, repudiare est ausus, de aliquo etiam responso sollicitus, videlicet, *Augustinum ob Crucis Sacrificium non existimasse, Satisfactiones excludi*, quod per illa quatuor testimonia patere existimat, quæ tamen ad illam Satisfactionem, de qua in præsentia agitur, impertinenter referri, in proximo Examine est ostensum, ut adeo nihil super jam sit, quam ut præscriptum à Bellarmino lemma de Satisfactionis pro Pœna etiam temporali Deo præstandæ vi & efficacia omninò deleatur, atque Virtus Satisfactionis & Satispassionis plenariæ à Christo per impletionem Legis & Mortem Crucis præstitæ sine omni additione humana in integrum restitatur, hominesque Pœnitentiam agentes ac Deo reconciliari desiderantes per Fidem salvificam ad Christum, Mediatorem unicum reducantur.

LIBRI PRIMI
DE
INDULGENTIIS,
CAPUT TERTIUM,

de Quæstione,

*An sit in Ecclesiâ potestas applicandi Theaurum Satisfactionum,
ac per hoc Indulgentias concedendi?*

DE Indulgentiis agit Bellarminus peculiari Tractatu, qui in prioribus Controversiarum Tomis non adparet, sed in ultimis demùm Editionibus inter alias adpendices legitur insertus. Quia verò hoc argumentum quam proximè videtur cum antecedenti connexum, ideò paucis de eo hic agi debere consultum fuit visum, ut postquam de Satisfactionibus & Satispassionibus humanis, earumque omnimodâ nullitate coram Deo ex Augustini autoritate est actum, de valore Satisfactionum quoque videamus, quid ex augustissimi Doctoris Sententiâ sit statuendum. Sed paucis, ut dixi, quia non solum Bellarminus ipse cum *Chemnitio* debuit agnoscere, *Durandum*, *Antoninum*, *Roffensem* negasse, Indulgentias tempore *Hieronymi & Augustini*, aliorumque Veterum, qui primis quingentis Annis floruerunt, fuisse cognitâs; sed *Gerhardus* noster in *Confessione*, quam non sine causa dixit Catholicam, idem expressis aliorum, nominatim *Majoris & Dominici à Soto* testimoniis dedit comprobatum, ut adeò hæc tractatione omninò liceret supertere, nisi aliqua incidenter ex Augustino occurrerent, quibus per indirectum quasi Sanctum Patrem ad suas trahere partes studuit Bellarminus, breviter, ne quid intactum maneat, ponderanda. Primum verò occupat locum explicatio Oraculi, quâ potestatem applicationis Satisfactionum Christi & Sanctorum ex Augustino demonstrare tentavit Bellarminus. Verba Pauli post alia duo testimonia hæc sunt: *Gau- Coloss. 1.*
deo in Passionibus pro vobis, & adimpleo, quæ desunt passionum Christi, carne meâ pro corpore Ejus, quod est Ecclesiâ. Præmissis à Bellarmino pluribus, quæ ad cæterorum quoque ex Apostolo testimoniorum eo sine laudatorum explicationem pro Instituti ratione videbantur inservire, hæc subiiciuntur: *Augustinus certe satis aperte ex hoc Apostoli loco col. in Psal. 61.*
ligit, conferri in commune Reipublicæ Christianæ bonum Passiones Sanctorum, quæ Passionibus Christi sunt hæcenus adjunctæ, & usque ad Mundi finem adjungentur. Quia Bellarminus verba Sancti Patris non est ausus exprimere, en, ea textu plenissimo: *Vnus homo cum ca-
pite & corpore suo est Iesus Christus, Salvator corporis & membrorum corporis, duo in carne
unâ, & in voce unâ, & in Passione unâ, & cum transierit iniquitas, in requie unâ.* Passiones itaque Christi non in solo Christo, imò, Passiones Christi non nisi in Christo. Si enim
Christum intelligas caput & corpus, passiones Christi non nisi in Christo; Si autem
Christum intelligas solum caput, passiones Christi non nisi in solo Christo. Si enim (re-
ctius, verò) passiones Christi in solo Christo, imò in solo capite; undè dicit quoddam
Ejus membram, Paulus Apostolus, *ut suppleam, quæ desunt pressurarum Christi, in car-
ne meâ?* Si ergò in membris Christi es, quicumque homo, quisquis hæc audis, quisquis
hæc non audis, sed tamen audis, si in membris Christi es; quidquid pateris ab eis, qui
non sunt in membris Christi, deerat passionibus Christi. Ideò additur, *quia deerat,
mensuram implens, non superfundens.* Tantum ergò pateris, quantum ex passioni-
bus suis (*legendum, tuis*) inferendum erat universæ passioni Christi, qui passus est in ca-
pite nostro (*tanquam caput nostrum*), & patitur in membris suis, id est, nobismetipsis
ad

Lib. II.
cap. 17.
mox, in it.

Coloss. 1.

in Psal. 61.